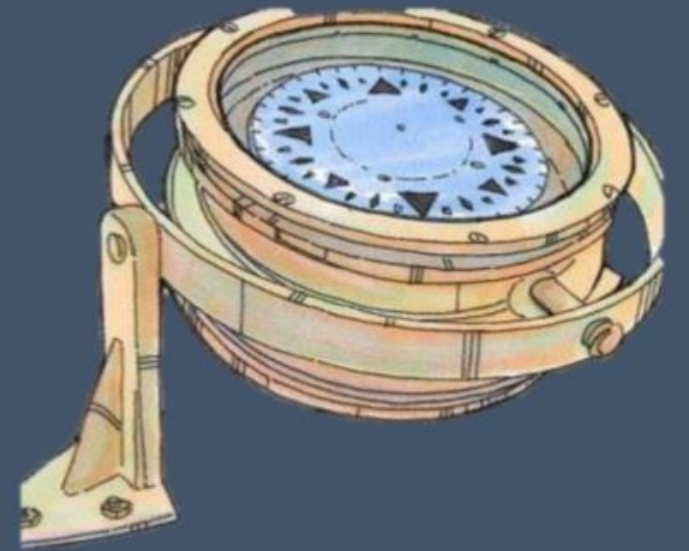

RAPPORTAGE PROGRAMMA HARLINGEN

AUGUSTUS 2020

Voorwoord

De gemeente Harlingen heeft als enige Friese havenstad aan de Waddenzee te maken met omvangrijke opgaven. Opgaven die veelal vragen om samenwerking met de provincie en het Wetterskip. De provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeente Harlingen hebben daarom de intentie uitgesproken om de projecten meer gezamenlijk en integraal vorm te geven in Programma Harlingen.

Programma Harlingen is het gezamenlijke kompas waarin de doelstellingen en ambities zijn vastgelegd. Het zorgt voor agendering van prioritaire majeure projecten, verkent nieuwe initiatieven die van vitaal belang zijn voor de gemeente met een bovenlokaal karakter. Het zorgt voor een goede borging van de werkwijze voor ambtelijke en bestuurlijke samenwerking en het legt de basis voor de financieringsstrategie naar derden (Waddenfonds, EU, Rijk, etc.).

Nu anderhalf jaar na het bekrachtigen van deze samenwerking ligt voor u de eerste rapportage Programma Harlingen (2020). Het is mooi om te zien dat veel bestuurlijke en programmatische lijntjes zo langzamerhand samen komen.

In de duurzame toeristische ontwikkeling van de Waddenkust bijvoorbeeld, waar we een gemeenschappelijke visie hebben. We trekken met zijn drieën gezamenlijk op in de ontwikkeling van het Westerzeedijkgebied, de Nieuwe Willemshaven en de Waddenpromenade met veerhavenlogistiek en zetten we Harlingen en Friesland op de kaart met de (her)introductie als Friese Badplaats. Ook ontwikkelt het Fries Programma Waddenkust zich langzaam tot een bestuurlijk vehikel van Noord Friese samenwerking. In de eerste plaats in

de uitdagingen die we hebben in het Hoogwaterbeschermingsplan. Dat we in de loop der tijd ons ook gaan richten op andere thema's, zoals verzilting, leefbaarheid en krimp is goed denkbaar.

Het is zeer verheugend om te constateren dat provincie, Wetterskip en gemeente zich gevonden hebben om samen te werken in Programma Harlingen. De eerste vruchten van deze samenwerking worden zichtbaar: we hebben beter en sneller contact, zoeken elkaar op als we andere inzichten hebben en trekken meer gezamenlijk op bij de financiering van projecten met het mooie resultaat van twee toegekende subsidies.

Paul Schoute
Voorzitter Stuurgroep Programma Harlingen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
Doelen van het programma	9
Omgeving.....	13
Programmateam en diensten.....	15
Voortgang projecten	17
Vooruitblik.....	21
Bijlagen	23
Bijlage 1 Overzicht alle projecten.....	25
Bijlage 2 Eerdere programma wijzigingen.....	35

Inleiding

Rapportage

Dit is de eerste rapportage van programma Harlingen. In deze rapportage geven we de stand van zaken van het programma en de verschillende projecten binnen het programma weer en bekijken we in hoeverre de projecten en acties bijdragen aan de doelen van het programma. Ten slotte geven we een vooruitblik voor het komende jaar en staan we kort stil bij mogelijke aanpassingen aan het programma.

Programma Harlingen

De gemeente Harlingen en de provincie Fryslân zijn initiatiefnemers van c.q. betrokken bij verschillende projecten in de gemeente Harlingen. Beide partijen willen hun opgaven in het gebied vanuit een gelijkwaardige rol, gezamenlijk en integraal oppakken met een programmatische aanpak. Hiertoe is samen met stakeholders Programma Harlingen opgesteld.

Op 12 maart 2019 hebben beide colleges het programma vastgesteld en zijn Raad en Provinciale Staten geïnformeerd. Met het vaststellen van programma Harlingen hebben partijen een inspanningsverplichting op zich genomen om de projecten binnen het programma verder uit te werken en waar mogelijk te realiseren. Medio 2019 is het Wetterskip aangesloten bij Programma Harlingen.

Voor de uitvoering van het programma is een programmaplan opgesteld dat is vastgesteld in de stuurgroep van 15 oktober 2019.

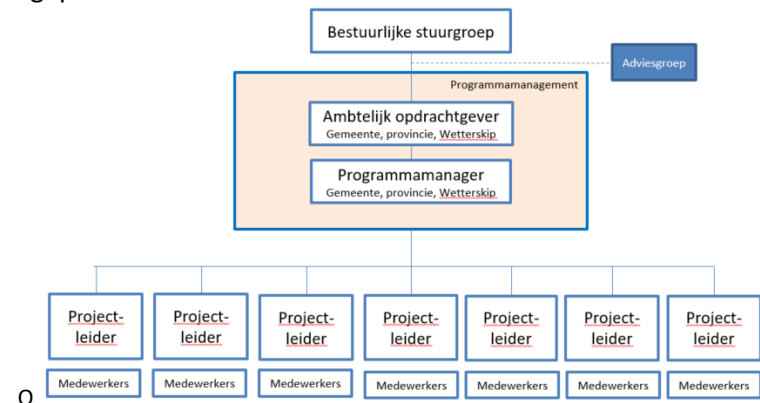
Organisatie

Binnen de programmaorganisatie (zie organogram) is ervoor gekozen om te werken met een stuurgroep, opdrachtgeversteam en programmamanagersteam. In elk van deze groepen zit telkens één

vertegenwoordiger van elke organisatie. Hiervoor is gekozen om onderlinge afstemming en commitment te bevorderen.

Een adviesgroep met stakeholders kan actief meedenken over richting en invulling van projecten uit het programma of het realiseren van programmadoelen. Ook geven zij advies over de stukken voor de stuurgroep. De adviesgroep moet nog opgericht worden.

Tevens wordt er gewerkt met programmadiensten. In deze diensten worden onderwerpen opgepakt die dwars door het programma heenlopen. We zijn gestart met de programmadiensten communicatie, financiën en ruimtelijke kwaliteit. Deze diensten blijven bestaan zolang dat voor het programma nodig is. Tot slot zijn er projectleiders en projectmedewerkers die zorgdragen voor de realisatie van de afzonderlijke projecten. Alle taken en rollen binnen het programma staan beschreven in het programmaplan. De organisatiestructuur zal naar aanleiding van de programma start-up nog naar de nieuwste inzichten worden aangepast.

Doelen van het programma

Met het Programma Harlingen willen provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeente Harlingen vanuit een gelijkwaardige rol opgaven en projecten oppakken. Met de programmatische aanpak willen we beter als organisaties samenwerken, meer integraal werken en gezamenlijk inzetten bij het verkrijgen van financiering voor de projecten.

Alle projecten die onder het programma vallen zijn erop gericht dat één of meerdere van deze doelen worden bereikt. Elk jaar wordt bepaald in hoeverre de projecten en acties bijdragen aan de doelen en of er aanpassingen nodig zijn aan het programma.

Hieronder staan deze doelen kort omschreven en wordt benoemd wat we hebben gerealiseerd, buiten de concrete projecten om.

Verbeteren samenwerking

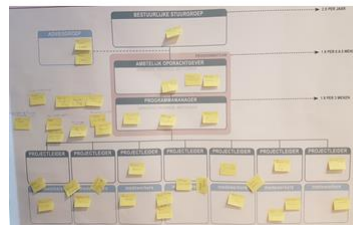
De gemeente Harlingen, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân hebben veel gezamenlijke belangen en opgaven die elkaar raken. Daarnaast kent Harlingen diverse omvangrijke opgaven die ook een bovenlokaal karakter hebben. De impact van het project is soms gemeentegrensoverschrijdend. Gemeente, provincie en Wetterskip willen daarom samenwerken en vroegtijdig met elkaar om tafel te zitten om herkenning van elkaars belangen te vergroten, inzicht te krijgen in de samenhang tussen de verschillende projecten die we doen en nieuwe ideeën te krijgen. Door samen te werken kan er effectiever en efficiënter gewerkt worden bij het realiseren van projecten en opgaven.

De afgelopen periode hebben wij allemaal te maken gekregen met de Coronamaatregelen. Door de maatregelen hebben we de fysieke contacten zoveel mogelijk omgezet naar online bijeenkomsten. Corona

heeft effect gehad op de samenwerking doordat we elkaar minder hebben gezien. Ook heeft het effect gehad op de voortgang van projecten en programmadiensten, zeker in de beginperiode waarin iedereen vanuit huis moest werken, een nieuwe modus moest vinden en gezin en werk moest combineren.

Resultaten:

- In een programma start-up heeft een groot deel van de ambtelijk betrokkenen kennis gemaakt met elkaar en zijn er afspraken voor de toekomst gemaakt. Daarnaast is samen gediscussieerd over wanneer het programma een succes is en wat daarvoor gedaan moet worden.
- Het opzetten van overlegstructuren heeft geholpen om elkaar op regelmatige basis te spreken op alle niveaus. Hierdoor zijn de lijnen kort en kennen we elkaar en elkaars belangen steeds beter. Deze structuur wordt ook gebruikt om binnen onze organisaties de juiste mensen te vinden die ergens over gaan.

Programma start-up

- Mensen en projecten met elkaar verbonden. Zo is een bijeenkomst geweest specifiek voor recreatie en toerisme en is actief samenwerking gezocht bij de totstandkoming van visiedocumenten, zoals de mobiliteitsvisie, het verkeersplan voor de verbetering van de logistiek van parkeerplaats naar de veerterminal en het schetsontwerp en de ontwikkeling van het vakantiepark en zeezwembad in de Westerzeedijk.
- Betere samenwerking op managementniveau wat geresulteerd heeft in het oplossen van vraagstukken die op operationeel niveau lang zijn blijven liggen. Concreet voorbeeld is het regelen van het onderhoud van de lichtjes en aanverwante zaken op de keermuur.
- Meedenken vanuit Wetterskip over het gebruik van innovatief materiaal vanuit de zuiveringen voor de dijktrap op de Westerzeedijk
- Gezamenlijke communicatie over zaken die spelen in en rond Harlingen. Er is bijvoorbeeld een gezamenlijk persmoment geweest van het tekenen van de intentie verklaring 'op paad lans it waad'.

Meer integraal werken

De verschillende opgaven en projecten die in het gebied spelen zijn divers en kennen elk hun eigen dynamiek in tijd en ruimte. Dit vergt dat we niet per thema of project aan de slag moeten, maar alle verschillende elementen in samenhang moeten aanpakken.

Resultaten:

- In de noordwestzone komen veel opgaven en belangen samen. Om hier gestructureerd mee om te gaan is gezamenlijk een verkenning gestart om in beeld te krijgen waar het precies over gaat en deze opgaven meer te ontrafelen naar tijdspad en organisatie.
- Het agenderen van de dijkversterkingsopgaaf in Harlingen. Concreet heeft dit geresulteerd in gesprekken over tempo van uitvoeringstrajecten van de gemeente die een toetsing van de kering nodig hebben. Zo zijn er afspraken gemaakt over de rotonde die

gepland staat in het project rond het havengebied en dat deze kan wachten op de voorlopige toetsing van de kering in 2021.

- Bestuurlijke toezegging om te onderzoeken of de programmering, en daarmee de planning rond het tracé van de dijk bij Harlingen, naar voren kan worden gehaald bij het HWBP. Dit om de plannen rond het havengebied van de gemeente tegemoet te komen.

Verkrijgen financiering

Zonder financiering kunnen we de mooie projecten in dit gebied niet realiseren. Door slim samen te werken en gebruik te maken van ieders kennis proberen we voor dekking te zorgen.

Projecten uit het programma Harlingen zijn in aanmerking gekomen voor financiering vanuit het Waddenfonds, Investeringskader Waddengebied of het Fries Programma Waddenkust.

Resultaten:

- In het project Westerzeedijk is voor de aanvraag algenschermen 'WadNu' subsidie uit het Waddenfonds verkregen.
- Voor het project buitendijks fietsen 'op paad lans it waad' is een IKW aanvraag ingediend.
- Voor de innovatieve visserijsteiger is een incidentele subsidie door de provincie toegekend.
- Het geld dat beschikbaar was voor het Spaansenterrein vanuit het projectbudget voor de N31 is gerealiseerd naar project Spoorstraat.
- Alle beschikbare subsidies in Nederland en Europa zijn gescand op relevantie en daar waar aanknopingspunten waren gedeeld met de betreffende projectleider.

Subdoel Onderwijs

Daar waar mogelijk wordt onderwijs betrokken bij het tot stand komen van projecten. Het onderwijs heeft een bijdrage kunnen leveren aan de

realisatie van het programma en opdrachtgever en onderwijs hebben van elkaar kunnen leren.

Resultaten:

We hebben in de tijd dat het programma loopt nog geen extra aandacht aan dit subdoel besteed. Dit is een wel een wens voor de toekomst.

Omgeving

Het Programma Harlingen kan niet los worden gezien van de omgeving waarin het zich afspeelt. Een aantal ontwikkelingen hangen nauw samen met het programma. Deze worden hieronder kort toegelicht. Binnen de projecten worden daarnaast uiteraard belangrijke stakeholders betrokken.

Fries Programma Waddenkust (FPW)

Er wordt door Wetterskip, Provincie Fryslân en de Friese Waddenkustgemeenten al geruime poos gewerkt aan het Fries Programma Waddenkust, de paraplu van Programma Harlingen. Er zijn in 2019 verschillende informerende bijeenkomsten georganiseerd om de verschillende stakeholders bij elkaar te brengen en te onderzoeken of er draagvlak is voor een gezamenlijke/integrale aanpak van de Waddenkust. Daarna is een Plan van Aanpak opgesteld en in de streekagenda's bestuurlijk afgestemd met de betrokken partijen. De laatste helft van 2019 is er beperkte activiteit geweest vanwege een aantal personele wijzigingen. Dit is in 2020, ten tijde van het schrijven van deze rapportage, weer opgepakt.

Wetterskip Fryslân is parallel aan het Programma Friese Waddenkust bezig met de dijkversterkingsopgave langs tracé Koehool-Lauwersmeer die tot 2029 loopt en het tracé Koehool – Zurich die tot 2035 loopt. De dijkaanpak helpt het Fries Programma Waddenkust weer op gang en het FPW helpt de dijkversterking bij het integraal vormgeven van de plannen. Het is een mooi voorbeeld van verbinden en integrale planvorming in de Waddenkust.

Er wordt nu in kaart gebracht welke projecten integraal met de dijkversterking kunnen worden opgepakt/ontwikkeld. De

voordelen/koppelkansen worden de komende periode geïnventariseerd en gecategoriseerd. Op deze wijze ontstaat er een beeld van wat er in de Waddenkust regio gebeurt, de financiële stromen in het gebied, waar logische verbanden liggen maar ook wat er nog moet gebeuren om meer samenhang en fondswerving/subsidies in het gebied te generen. Binnen Programma Harlingen blijven we hierbij aangehaakt.

Gebiedsagenda Wadden 2050

Sinds 2017 wordt er gewerkt aan een gezamenlijke Agenda voor het Waddengebied 2050. Deze Agenda dient als opvolger van de Structuurvisie (PKB) Waddenzee. Het rijk wilde deze Agenda opstellen met de regio samen, dus met de andere overheden en belangenorganisaties uit het gebied, en met de bevolking van het gebied via een participatieproces. Zowel Provincie Fryslân, gemeente Harlingen als (meer aan de zijlijn) Wetterskip Fryslân zijn bij het totstandkomingsproces nauw betrokken. De Agenda is nu als ontwerp voor 100% klaar en er wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma.

De gebiedsagenda is een belangrijke leidraad voor het (samen)werken in het waddengebied en is daarom ook van belang voor de samenwerking binnen Programma Harlingen. Het geeft kaders op het gebied van o.a. natuur, landschap en cultureel erfgoed, klimaatverandering, energietransitie, leefbaarheid, bereikbaarheid, economie, landbouw en visserij.

Havenvisie Port of Harlingen

De Port of Harlingen is een belangrijke stakeholder binnen het programma Harlingen. Sinds 2018 is de haven verzelfstandigd en in het eerste jaar is vooral de nadruk gelegd op het creëren van een solide basis

voor de organisatie. In 2019 is het bedrijfsplan 2019-2023 vastgesteld met de doelstellingen voor de komende vijf jaren. Ook is de Havenvisie 2019-2035 gepresenteerd waarin de lange termijn doelstellingen en ambities zijn geformuleerd. Het geeft richting aan de ontwikkeling van de haven en kan dan ook niet los van Programma Harlingen worden gezien. Vooral verduurzaming en een goede omgang met de Waddenzee spelen in de visie een belangrijke rol.

Programmamateam en diensten

Binnen het programma wordt er gewerkt met een programmamateam en programmadiensten. Het programmamateam is belast met de dagelijkse aansturing van het programma. In de programmadiensten worden onderwerpen opgepakt die dwars door het programma heen lopen. We zijn gestart met communicatie, financiën en ruimtelijke kwaliteit. Deze diensten blijven bestaan zolang dat voor het programma nodig is.

Programmamateam

In het programmamateam zitten drie ambtelijk opdrachtgevers Fokko Beekhuis (gemeente), Martijn Rienstra (provincie) en Rixt Smit (Wetterskip) en drie programmamanagers Sacha Stevens (gemeente), Niels de Bruijn (provincie) en Froukje Grijpstra (Wetterskip). De programmamanagers zijn de eerste contactpersonen en leggen voorstellen neer aan de opdrachtgevers.

De eerste periode heeft het team zich gericht op het opbouwen van het programma. Gestart is met het maken van het programmaplan. Hierin is helder gemaakt hoe de drie organisaties invulling geven aan de inspanningsverplichting die ze op zich hebben genomen om de projecten binnen het programma verder uit te werken en daar waar mogelijk te realiseren. Vervolgens zijn de programmadiensten bemand en heeft het programmamateam zich vooral gericht op het faciliteren van kennismakingen, het samenbrengen van mensen en kansen als dat niet vanzelf ging. Ook zijn er diverse activiteiten ontplooid om financieringskansen te inventariseren.

In de loop van de periode heeft het programmamateam meer inzicht gekregen in projecten waarbinnen de drie organisaties andere belangen

hebben. Hierin faciliteren we als programmamateam dat het gesprek op gang blijft en er ruimte blijft voor samenwerking.

Communicatie

Het is van belang om over het Programma Harlingen te communiceren, in- en extern. Zowel met degenen die nodig zijn om de projecten uit te voeren, als met degenen die graag willen en zouden moeten weten, wat er de komende jaren in Harlingen gaat gebeuren.

De werkgroep communicatie is opgericht. Van elke organisatie zit een communicatiemedewerker in de werkgroep; Joleijn van de Linden (gemeente), Pietrik Elzinga (provincie) en Anje de Jong (Wetterskip). Samen hebben zij een start gemaakt met het opstellen van een communicatieplan, is er een kernboodschap geformuleerd, een opzet voor het smoelenboek gemaakt en zijn alle projecten geïnventariseerd om de communicatie te stroomlijnen. Ook zorgt de werkgroep voor een goede afstemming met het Fries Programma Waddenkust.

Het programma Harlingen is onderdeel van het Fries Programma Waddenkust en betreft een samenwerkingsprogramma van de provincie Fryslân, gemeente Harlingen en Wetterskip Fryslân. Provincie, gemeente en Wetterskip willen hun opgaven in het gebied gezamenlijk en integraal oppakken.

Kernboodschap

Financiën

Aan Programma Harlingen zijn in de basis geen financiën gekoppeld. Het genereren van dekking is onderdeel van de opgave. De werkgroep Financiën adviseert de projecten ten aanzien van financieringsmogelijkheden. De werkgroep kent geen vaste vorm of leden,

maar wordt naar gelang de aard van de vraag bijeengebracht. Het programmateam houdt de voortgang in de gaten en organiseert bijeenkomsten of zorgt ervoor dat er een advies komt.

Het afgelopen jaar zijn er verschillende bijeenkomsten georganiseerd om de verschillende potentiële financieringsbronnen te inventariseren binnen en buiten het programma. Ook zijn er tijdens de IKW-dag presentaties gegeven om het programma onder de aandacht van het IKW te brengen. De presentaties zijn eveneens als input meegegeven voor de Mid Term Review van het IKW.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke Kwaliteit is een belangrijk integraal thema binnen programma Harlingen. Onder Ruimtelijke Kwaliteit verstaan we ook cultuurhistorie. Er is een werkgroep Ruimtelijke Kwaliteit samengesteld met een medewerker van de gemeente (Herald Roelevink), provincie (Hilde Kloosterziel) en Wetterskip (Jeannet Bijleveld). Deze werkgroep heeft een formele rol in de advisering en toetsing van initiatieven opdat de projecten de gewenste ruimtelijke kwaliteit realiseren. Hiertoe wordt een gezamenlijk kader opgesteld. Bij projecten met een grote impact kunnen leden van de werkgroep zitting nemen in het project zelf.

Binnen het project Westerzeedijk en Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist wordt door een lid van de werkgroep deelgenomen. De werkgroep heeft een plan van aanpak geschreven om te komen tot een leidraad.

Voortgang projecten

In het programma zijn vijf prioritaire projecten benoemd, waarin we een duidelijke opgave met elkaar zien. Daarnaast is er per thema ook een lijst van projecten opgenomen, die verbonden zijn aan het programma. Alle projecten worden door één organisatie getrokken en kennen hun eigen rapportageverantwoordelijkheid. In deze rapportage rapporteren we over de programmadoelen. We beschrijven de voortgang van de prioritaire projecten hieronder. Voor een korte stand van zaken van alle projecten verwijzen we naar bijlage 1.

De prioritaire projecten zijn:

1. Afronden N31 (inmiddels afgerond)
2. Westerzeedijk
3. Nieuwe Willemshaven (inmiddels in nazorgfase)
4. Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist
5. Tsjerk Hiddessluizen en Van Harinxmakanaal

N31

Het project N31 traverse Harlingen is al weer bijna drie jaar open voor verkeer. De verdiepte ligging maakt dat de twee stadshelften zichtbaar verbonden zijn en de verdubbeling van de weg heeft gezorgd voor een vlotte en veilige verbinding. Recentelijk is de weg overgedragen aan de beheerder RWS.

Tijdens het project is een intensieve samenwerking geweest met de gemeente en het Wetterskip. De gemeente heeft grote invloed gehad op de inrichting van het stedelijk netwerk, fietsen, wandelen en groen. Omdat de N31 ook als een gebiedsontwikkeling werd gezien, heeft de gemeente de mogelijkheid gekregen om ook andere mobiliteitsprojecten

met een relatie aan de N31 aan te pakken zoals de herinrichting van het stationsgebied.

Voor het Wetterskip is het lozen van zout water in de boezem een probleem. Voor het lekwater uit de constructie van de N31 is dit opgelost door synchroon te lozen 'met het getij'; dan is de afstroom naar de sluisen het grootst. Dat maakt het eventuele effect op de zoutbalans minimaal. Deze creatieve oplossing is in goede samenwerking met de collega's van het Wetterskip bedacht.

Westerzeedijk

In de komende jaren wordt het Westerzeedijkgebied ontwikkeld tot een aantrekkelijk recreatief gebied voor Harlingers en toeristen. In 2018 is door de gemeenteraad een voorkeursmodel voor de ontwikkeling van het gebied vastgesteld. Vervolgens is op basis van dit voorkeursmodel een schetsontwerp uitgewerkt, waarin het ruimtelijk raamwerk voor het hele gebied is vastgelegd. Daarnaast is voor de ontwikkeling van het gebied een ontwikkelstrategie opgesteld, die richting geeft aan de planning, fasering en financiën voor het gebied. Beide documenten zijn in september 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het schetsontwerp en de ontwikkelstrategie leggen een stevige basis voor de ontwikkeling van het gebied. Verdere ontwikkeling vindt plaats in deelprojecten, waaronder zowel inrichting van openbare ruimte als ontwikkelingen door marktpartijen vallen. De quick wins (entree Harlingen verbeteren en de aanleg van het wandelpad Byniastaete) zijn in uitvoering.

De afgelopen periode hebben provincie en gemeente nauw samengewerkt aan de keuze voor de exploitant en inrichting van het vakantiepark.

Daarnaast is er samengewerkt met provincie en Wetterskip aan de ontwikkeling en uitwerking van de Friese badcultuur in de verkenning voor een zeezwembad en in de subsidieaanvraag voor de pilot algenschermen ten behoeve van een schoon strand.

Nieuwe Willemshaven

In november 2013 is het Havenplan Nieuwe Willemshaven opgesteld (Karres en Brands). Vanuit deze visie is een transitietraject opgestart voor de Willemshaven samen met de provincie vanuit het Friese Meren Project. In 2020 is het traject afgerond. De transitie heeft ertoe geleid dat de Nieuwe Willemshaven domein is geworden voor toeristisch-recreatief gebruik. Zowel structureel, bijvoorbeeld de bruine vloot en cruiseschepen, als tijdens grote evenementen zoals de Tall Ships Race en de Visserijdagen.

Binnen de Nieuwe Willemshaven zijn diverse grote en kleine projecten, gerealiseerd:

- Het Badhuus: multifunctioneel Nautisch Centrum. Dit centrum biedt onderdak aan functionele voorzieningen zoals sanitair, wasserette en huisvesting voor schippers.
- Viskiosk. Het bestaande transformatiehuysje in de Willemshaven is omgevormd tot viskiosk met terras.
- Brouwdok. Brouwdok is een Harlinger bierbrouwerij, die een plek heeft gevonden in de zuidelijke van de twee Hubert Jans loodsen.
- Hotelkamer zouttrechter. In de oude elf meter hoge zouttrechter voor de loods van Hubert Jans is een hotelkamer gerealiseerd.
- Plaatsen oude zeldzame treinwagon die vroeger tussen Harlingen en Leeuwarden reed. De treinwagon wordt gebruikt als informatiepunt en plek voor tentoonstellingen.

Het project de Nieuwe Willemshaven is in de nazorgfase terecht gekomen waarmee het naar de lijn is overgedragen. Nieuwe initiatieven die zich in één van de loodsen willen vestigen worden door de gemeente opgepakt.

Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist

Harlingen is dé locatie waar de waddenbeleving begint. Jaarlijks vertrekken 765.000 passagiers vanaf hier naar de Waddeneilanden Vlieland en Terschelling en dit aantal zal de komende jaren volgens de verwachting toenemen. Voor al deze passagiers is de Harlinger kustzone het startpunt van hun bezoek aan de Wadden. Het project Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist bestaat uit het verbeteren van het parkeerterrein, de bagageafhandeling, de wandelroute, de pendelbus en de herinrichting van de Waddenpromenade. Doel is te komen tot een optimaal en modern ingerichte parkeerterrein(en) en Waddenpromenade waarbij de kwaliteit van de openbare ruimte een boost krijgt en die helder en begrijpelijk is ingericht voor de gebruikers van de parkeerterreinen en de promenade. Ook zal gekeken worden naar de verbinding met de Binnenstad en de routes richting de veerterminal.

De grondaankopen zijn inmiddels gerealiseerd en de witte kas is beschikbaar gekomen. Voor de logistieke aanpassingen aan verkeersroute is het nodig om de kering te toetsen. Met het Wetterskip zijn afspraken gemaakt over het tempo van de toetsing. De voorlopige toetsing vindt plaats in 2021.

Tsjerk Hiddessluizen en Van Harinxmakanaal

De Tsjerk Hiddessluizen zijn op termijn (2040) aan vervanging toe. De provincie Fryslân wil gelijktijdig de capaciteit van de Tsjerk Hiddessluizen vergroten, zodat deze geschikt zijn voor de binnenvaart van de toekomst. Hiervoor wordt ook het Van Harinxmakanaal geschikt gemaakt voor de grotere scheepvaart (klasse Va).

De Tsjerk Hiddessluizen hebben naast de schut- ook een spuifunctie. Het schutten leidt tot verzilting en het spuien tot baggerbezwaar in de haven. Provincie en Wetterskip studeren samen op de boezemvisie. Vanuit deze visie kan een keuze worden gemaakt voor het spuien, een mogelijk gemaal en of dit gecombineerd kan worden met de sluis. Daarnaast zijn ook de brugdekken aan vervanging toe.

Verkenning Noordwestzijde

De Tsjerk Hiddessluizen staan niet op zichzelf, maar maken deel uit van de omgeving waarin ze liggen. Naast het feit dat de sluisen niet geschikt zijn voor het schutten van de steeds groter wordende binnenvaartschepen, zijn er ook andere ontwikkelingen in het gebied. Zo is het gebied rond de sluisen onderdeel van de primaire kering. Dit tracé zal na 2030 worden opgeknapt. In de jaren daarvoor zal duidelijk worden wat er aan de kering moet gebeuren. Met de gemeente en provincie wordt gesproken over hoe de primaire kering eruit zal moeten komen zien. Daarnaast vragen de structurele baggeropgave, de verzilting en de bereikbaarheid van het terrein voor lang parkeren ten behoeve van de veerterminal ook de nodige aandacht.

De projecten “Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist” en “Tsjerk Hiddessluizen” kennen dus een grote verwevenheid en er spelen verschillende belangen die elkaar kruisen. Vanaf maart is er daarom een verkenning van de gehele Noordwestzijde gestart. In deze verkenning worden de verschillende initiatieven die in het gebied spelen in kaart gebracht en wordt gekeken hoe deze met elkaar verbonden (moeten) worden en in de tijd worden weggezet.

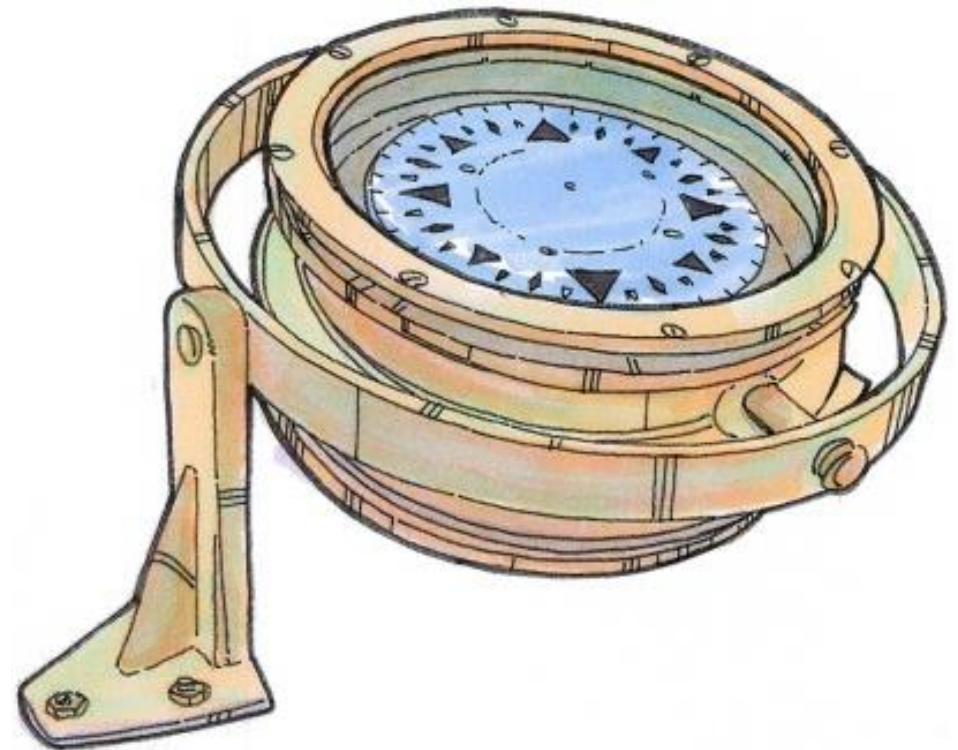
Vooruitblik

In het voorgaande deel is er teruggekeken op de beginperiode tot en met nu. Daarin zien we dat er verbindingen tot stand zijn gekomen tussen mensen en projecten en dat er projecten zijn gerealiseerd. Ook zien we zaken waaraan we verder willen werken, extra aandacht willen geven of waarin we de focus willen verschuiven.

Wat opvalt is dat er een breed scala van projecten onder het programma valt. We willen het programma verder professionaliseren door meer focus aan te brengen en de relatie tussen de programmadoelen en de projecten te verduidelijken. Zo halen we meer uit de samenwerking voor belangrijke opgaven en kansen voor het gebied.

De ingezette weg voor de samenwerking in de programmadiensten, de visietrajecten en voor de prioritaire projecten willen we graag doorzetten. De projecten die gerealiseerd zijn worden afgevoerd. Voor de prioritaire projecten geldt dat de N31 en Nieuwe Willemshaven in de beheerfase zijn gekomen en daarom geen programmatische aanpak meer nodig hebben. De noordwestzijde heeft juist meer aandacht nodig in de onderlinge afstemmingen tussen activiteiten en fasering. Wellicht liggen daar kansen voor externe financiering of werk met werk maken op een financieel aantrekkelijke manier. Daarnaast willen we het onderwijs meer gaan betrekken en meer inzetten op gezamenlijke communicatietrajecten.

Organisatorisch nemen we het advies dat we in de programma start-up hebben gekregen mee en gaan we actief aan de slag om een adequate adviesgroep op te richten. Ook zal een wisseling van de wacht optreden binnen het programmamanagement van de gemeente. Maron Pothast zal de werkzaamheden van Sacha Stevens over gaan nemen.

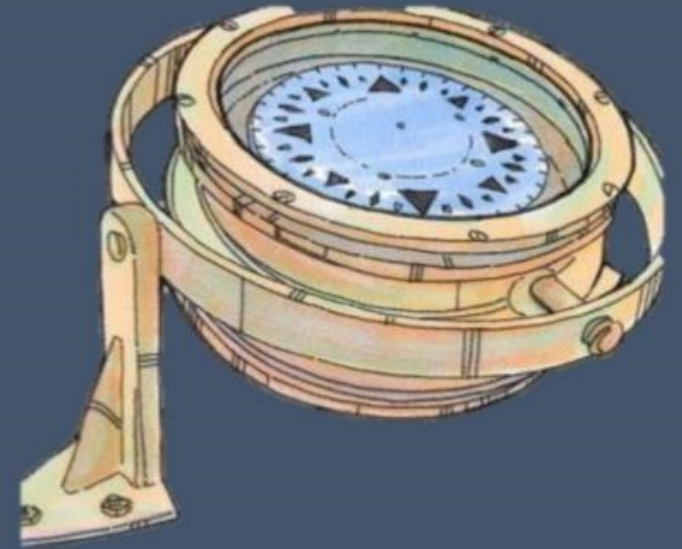

BIJLAGEN

BIJ DEZE RAPPORTAGE ZITTEN TWEE BIJLAGEN.

1. OVERZICHT ALLE PROJECTEN
2. EERDERE PROGRAMMA WIJZIGINGEN

Bijlage 1 Overzicht alle projecten

In Programma Harlingen zijn ambities geformuleerd per thema. Per thema is concreet invulling gegeven door het opvoeren van projecten. Ter informatie wordt in onderstaand overzicht alle projecten benoemd en wordt per project een korte toelichting op de stand van zaken gegeven. Vervolgens wordt met een stoplicht aangegeven of het project goed loopt, aandacht nodig heeft om de voortgang te houden of dat het project niet loopt en actie nodig heeft om het project weer terug op de rit te krijgen.

- Project loopt goed
- Project heeft aandacht nodig
- Project loopt niet, actie nodig
- (Nog) niet van toepassing

Project	Trekker	Toelichting	Status
Bereikbaarheid over water en land			
Aanleg P&R terrein Midlum en/of Harlingen	Gerard Dijkstra	Wordt meegenomen bij aanpak Verbeteren kwaliteitsbeleving eilandtoerist.	
Aansluiting Kimswerda	Geert Andringa	De gemeente is in overleg met de belanghebbenden.	
Bereikbaarheid over water van Maritieme Academie	Paul Pot	Onderdeel van dagelijkse zaken Port of Harlingen.	
Fietssnelweg Spoorstraat	Horatius Runia	In het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan staat dat het gewenst is om langs alle gebiedsontsluitingswegen vrijliggende fietsvoorzieningen aan te brengen. De spoorstraat is de enige weg zonder een vrijliggend fietspad. De voorbereiding is gestart in 2016, we zitten nu aan het einde van de voorbereidingsfase. Sart uitvoering: najaar 2020 – einde project tweede kwartaal 2021.	
Herinrichten 30 km zone Domela Nieuwenhuisstraat vanaf de spoorwegovergang tot kruising Joost v/d Vondelstraat	Minne Schiphof	Vanuit de N31 is de Domela Nieuwenhuisstraat (deel tussen spoorlijn en Joost van den Vondelstraat) opnieuw ingericht en veiliger gemaakt. Het project is afgesloten.	

Herinrichten 30 km zone Kanaalweg vanaf Industriebrug tot kruising Oud Jaagpad	Minne Schiphof	Vanuit de N31 is de Kanaalweg (deel tussen Industrieweg en Oud Jaagpad) heringericht naar erftoegangsweg (30km). Het project is afgerond.	
Herinrichting Spoorstraat tussen station en Westerzeedijk	Minne Schiphof	Project is afgerond.	
Kade REC/vaarweg Oudehaske	Majel Kremer	Dit is regelmatig onderzocht, maar krijgt geen vervolg.	
N31 en omgeving	Gosse Schriemer	Project is afgerond en is de beheersfase ingegaan.	
Opwaarderen Trambrug	John Walta	Het gaat om het vervangen van de damwanden in de vluchthaven. Project is gestart en ligt op planning.	
Tsjerk Hiddessluizen en opwaardering vaarklasse Van Harinxmakanaal	Anne de Jager	Provincie en Wetterskip studeren samen op de boezemvisie. Vanuit deze visie kan een keuze worden gemaakt voor het spuien, een mogelijk gemaal en of dit gecombineerd kan worden met de sluis.	
Verbreding sluis Kornwerderzand	Wim Boogholt	24 juni jl. hebben Minister Cora van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) en gedeputeerde Avine Fokkens (Provincie Fryslân) de bestuursovereenkomst Verruiming Sluiscomplex Kornwerderzand getekend. In de Bestuursovereenkomst is afgesproken om een grotere sluis aan te leggen, de bestaande bruggen te vervangen en de vaargeulen te verdiepen zodat grotere schepen hier gebruik van kunnen maken. Het project wordt gefaseerd uitgevoerd door de Provincie Fryslân. Eerst worden de bruggen in de A7 vervangen. Ondertussen wordt ook gestart met het verdiepen van de geulen in het IJsselmeer. Parallel daaraan wordt een privaatrechtelijke marktbijdrage-regeling uitgewerkt. Hierna start de verruiming van de sluis, die er conform planning in 2028 kan liggen of zoveel eerder als haalbaar is.	
Havens, visserij en agrarische sector			
Baggerkosten Harlingen haven	Paul Pot	Onderdeel van dagelijkse zaken Port of Harlingen.	
Frisian ports - meerjarenprogramma	Paul Pot	In december 2019 is de samenwerking binnen Frisian Ports opgeheven. Er wordt nagedacht over een vervolg.	
Koppeling maritiem onderwijs met havenontwikkelingen	Paul Pot	Onderdeel van dagelijkse zaken Port of Harlingen.	
Ligplaatsenbeleid	Maron Pothast	Er is behoefte aan een structureel ligplaatsenbeleid vanuit een duidelijke visie. Zonder ligplaatsenbeleid verpauperen de binnenwateren. De visie moet richting geven aan thema's zoals veiligheid, natuur, economie, toerisme en wonen. Dit project bevindt zich in de voorbereidingsfase.	

Nieuwe visserijsteiger/uitbreiding Visserijhaven	Paul Pot	Subsidieaanvraag bij provincie ingediend. De aanvraag is in principe toegekend. De aanbesteding is rond en de Port of Harlingen is voornemens dit jaar te starten.	
Verduurzamen visserij en toerisme (zeeverse vismarkt, horeca en toerisme)	Elles vd Kooij	Binnen dit project proberen we de visserijbeleving op de kaart te zetten. Er wordt ingezet op arrangementen, evenementen, educatie en vooral beleving. Dit alles staat in het teken van Waddenzee Werelderfgoed. Samenwerking met verschillende partijen (visserijhaven, Waddenvereniging, bestemming NW Fryslân, TIP-Harlingen, gemeente, toeristische ondernemers en aanbieders uit regio van biologische streekproducten). Vanuit de inventarisatie zijn korte en langere termijn ontwikkelingen geschetst. Ook zijn er aantrekkelijke evenementen bedacht. Hiervan stonden dit zomerseizoen enkele als pilot gepland. Helaas door de Coronaperiode kunnen deze geen doorgang vinden.	
Havenslib als grondstof	Klaas Laansma (De Wikel)	Uit de verkennende gesprekken Havenslib als grondstof voor landbouw en waterveiligheid is er veel draagvlak voor een pilotproject. Port of Harlingen heeft aangegeven hieraan te willen deelnemen in een brede samenwerking met onder andere Haven van Lauwersoog, de Raad van Advies Waddenzeehavens, provincie Fryslân en RWS Noord-Nederland.	
Leefbaarheid, economie en werkgelegenheid			
Westerzeedijk	Jos Dijcker	Het Westerzeedijkgebied ontwikkeld tot een aantrekkelijk recreatief gebied voor Harlingers en toeristen. Vanaf 2018 is een voorkeursmodel vastgesteld, een schetsontwerp uitgewerkt, en er is een ontwikkelstrategie opgesteld. Verdere ontwikkeling vindt plaats in deelprojecten, waaronder zowel inrichting van openbare ruimte als ontwikkelingen door marktpartijen vallen. Sommige deelprojecten zijn al in uitvoering, maar de meesten zijn nog in ontwerp.	
Bedrijventerrein Oosterpoort III	Rogier Jungen	Op 12 maart heeft het college het 'Convenant bedrijventerreinen Noordwest 12 maart 2020' vastgesteld. Tegelijkertijd hebben ook de gemeente de Waadhoeke en Leeuwarden ermee ingestemd. En vervolgens heeft ook de provincie Fryslân akkoord gegeven. Na een lange en soms ook wel moeizame periode van dialoog ligt er nu een convenant waarmee we bedrijventerrein Oostpoort uit kunnen breiden met 10 hectaren.	
Glasvezel buitengebied	Richtsje van Berkum	Geen informatie	
Koopmans	Lies Siegersma	45 huurappartementen worden gebouwd op de locatie van het huidige schildersbedrijf Koopmans. Hiervoor is een nieuw bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan vereist. Het voorontwerpbestemmingsplan en concept beeldkwaliteitsplan kunnen eind 2020 worden vastgesteld.	

Leegstand detailhandel	Rogier Jungen	Er is, samen met de gemeente Waadhoeke, een economische SWOT analyse gemaakt. Deze analyse geeft onze regio inzicht in de sterke en zwakke punten, maar ook de kansen en eventuele bedreigingen. Deze SWOT analyse dient, eventueel met de andere onderzoeken en documenten, als onderlegger voor het Actieplan Economie. Een subsidieregeling is opengesteld vanuit de provincie.	
Oosterhof	Horatius Runia	Realisatie 25 koopappartementen, particulier initiatief, start bouw juni 2020.	
Stationslocatie	Horatius Runia	De Bouwvereniging heeft het voornemen om het gebied ten zuiden van het station aan de Koningin Wilhelminastraat te herontwikkelen. De huidige invulling van het gebied bestaat uit een grasveld met een vijver. In de nieuwe situatie worden 26 zorgwoningen mogelijk gemaakt. Hiervoor is een nieuw bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan nodig. Huidige stand van zaken is fase van het voorontwerp bestemmingsplan. Het college heeft in april 2020 besloten om deze fase te starten.	
Samenwerking O3	Rogier Jungen	We gaan door met het project O3, dat nu 'Leren en Werken in je Eigen Regio' heet. Tijdens de presentatie van 16 september 2019 aan de gemeenteraden van Harlingen en de Waadhoeke zijn de behaalde resultaten van dit project tot nu toe gepresenteerd. Het programma wordt in 2021 voortgezet en is bedoeld om jongeren in het voortgezet onderwijs in de regio op school in aanraking te brengen met de beroepen en baanperspectieven in de eigen regio.	
Woonvisie 2020-2030	Sarah Zandboer	Het opstellen van een nieuwe woonvisie tot 2030.. Behandeling van de woonvisie en de reactienota in de raadscommissie is geweest op 20 mei 2020. Vaststelling van de woonvisie inclusief reactienota volgde in de raadsvergadering van 3 juni 2020.	
Dukdalf	Lies Siegersma	De bouw is in volle gang. Een groot deel van de woningen is al uit de steigers en de contouren van de bouw is goed te zien. De verwachting is dat voor de zomervakantie de bouw van de 70 sociale huurwoningen wordt opgeleverd. Op dit moment loopt de verkoop van de woningen, met name de appartementen van het vrije sector gedeelte moeizaam, dit kan als een risico worden aangeduid. Dit zou vertraging in de bouw kunnen opleveren en daarmee ook vertraging en opschuiven van de planning van aanleg van de aanpak van omliggende straten (aanleg vrij liggende fietspaden Spoorstraat)	
Plan zuid fase 3	Henk Feenstra	De wijk Plan Zuid wordt in drie fasen ontwikkelt. Fase 2 is inmiddels opgeleverd en voor fase 3 is een stedenbouwkundig voorkeursmodel naar voren gekomen. Een ontwerp wijzigingsplan en ontwerp beeldkwaliteitsplan kunnen eind 2020 worden vastgesteld.	

		Fase van het ontwerp wijzigingsplan zal starten in mei 2020 en het college wordt gevraagd om in te stemmen met de start van de procedure.	
Trebol	Horatius Runia	Realisatie 16 koopappartementen, particulier initiatief, start bouw in het najaar.	
Spaansenterrein	Fokko Beekhuis	Tussen de gemeente en Spaansen loopt een rechtzaak. Er wordt gewacht op een uitspraak van de Hoge Raad.	
Midlum, Fontein- en Frittemastraat	Horatius Runia	Fonteinstraat en Frittemastraat. Betreft huurwoningen Bouwvereniging, 14 woningen zijn al gesloopt en er zijn 10 nieuwe huurwoningen in aanbouw.	
Wijnaldum, Andreasstrjitte	Horatius Runia	Betreft huurwoningen Bouwvereniging, 15 woningen zijn al gesloopt en er zijn 10 nieuwe huurwoningen in aanbouw.	
Wonen aan het water: beleid woonboten/ligplaatsen	Lies Siegersma	Dit betreft het uniformeren van de regels en het beleid voor woonarken die als onroerende zaak kunnen worden aangemerkt. Er heeft een juridische analyse plaatsgevonden van de huidige stand van zaken en op basis hiervan worden nu stappen gezet om zaken te formaliseren.	
Beweegvriendelijke omgeving	Elles van der Kooij	Een beweegvriendelijk omgeving heeft een preventieve werking op de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Daarvoor richten we de openbare ruimte zodanig in dat de bevolking en ook bezoekers/toeristen worden verleid om te bewegen. Het project is in januari gestart en zit middenin de inventarisatiefase. Vanuit de inventarisatie wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld van enkele jaren.	
Natuur			
Natuuropgaven opgenomen in intergrale projecten (o.a. Westerzeedijk)	n.v.t.	Geen eigen project. Wordt meegenomen in de projecten.	
Visintrek, visverbinding en -migratie	n.v.t.	Wordt meegenomen bij aanpak Tsjerk Hiddessluizen.	
Waddenzee	Maron Pothast	Het opstellen van een gebiedsagenda Wadden 2050 waarin integraal beleid wordt geformuleerd. Tevens het opzetten van een nieuwe governance structuur voor beleid en beheer van het waddengebied. Voorbereiding vond plaats in 2017, uitvoering gaande. De agenda is september 2020 gereed. Het uitvoeringsprogramma een jaar later.	
Recreatie en toerisme			
Buitendijks fietsen	Elles van der Kooij	Een buitendijks onderhoudspad van Wetterskip Fryslân wordt voor recreatief medegebruik mogelijk gemaakt. Er worden veeroosters geplaatst buitendijks, er wordt een aanmeersteiger gerealiseerd aan de Noorderpier voor het Zonnepontje. Er komen vier dijktrappen op de dijk tussen de Waddenzee en Westerzeedijk en er wordt daar ook	

		een Toeristisch Overstap Punt (TOP) geplaatst. In juni 2020 is er een aanvraag ingediend bij het Waddenfonds.	
Fietspad Midlum-Wijnaldum, gebiedsontwikkeling Franeker-Harlingen	Minne Schiphof	Kinderen uit Wijnaldum gaan in Midlum naar school. Hierbij kruizen zij de drukke provinciale weg de N393. Daarom wordt een fietspad tussen deze twee plaatsen gerealiseerd en een fietstunnel onder de N393. Eerste voorbereidingen zijn van 2014/2015. In 2019 is er een werkomschrijving gemaakt en deze is op 9 april 2020 aanbesteed. Uitvoering start rond de bouwvak. Werkzaamheden zijn ongeveer 1 april 2021 gereed. Er is een tekort aan geld, daarom volgt aanvraag voor aanvullend krediet.	
Nieuwe Willemshaven	n.v.t.	Project is afgerond en is de beheersfase ingegaan.	
Pilot gereguleerde overnachtingsplaatsen voor campers	Elles van der Kooij	Er is vooralsnog voor gekozen om het realiseren van extra camperplaatsen in de gemeente over te laten aan de sector. Daar is zeker belangstelling voor, zoals bijv. camping de Zeehoeve die 50 camperplaatsen wil gaan aanleggen.	
Tall ships race	Janneke Nieuwhof	Voor de derde keer organiseert gemeente Harlingen samen met Stichting Harlingen Sail het succesvolle internationale evenement 'TheTall Ships Races Harlingen'. Het evenement vindt plaats van 14 t/m 17 juli 2022. In maart 2020 zijn de werkgroepen Veiligheid ter land en op het water van start gegaan. Huidige stand van zaken: <ul style="list-style-type: none"> • In oktober 2019 zijn de reguliere overleggen tussen gemeente en de stichting Harlingen Sail van start gegaan • Het bestuur van Stichting Harlingen Sail komt sinds september 2019 weer samen. Er is nog geen projectdirecteur aangesteld. Projectleider Janneke Nieuwhof sluit per mei 2020 aan bij de overleggen van SHS • Intern hebben de werkgroepen veiligheid ter land en water in maart 2020 een start gemaakt. De eerste plannen zijn waarschijnlijk eind mei 2020 gereed. • Stichting Harlingen Sail is bezig met het opzetten van een Tall Ship Experience Centre in de Willemshaven. Hier zal ook het kantoor van de SHS worden gevestigd 	
Verbetering kwaliteitsbeleving eilandtoerist	Horatius Runia	Grondaankoop ten oosten van de Witte kas zijn gerealiseerd. De witte kas is beschikbaar gekomen en wordt in het najaar gesloopt.	
Verduurzaming en energiehuishouding			
Benutten restwarmte REC	Majel Kremer	Dit project wordt onderdeel van de Warmtevisie.	
Circulaire economie	Majel Kremer	Een quick scan geeft aan waar Harlingen nu (2020) staat. De verkenning beschrijft welke projecten ontwikkeld zouden kunnen worden, waar nog nader onderzoek nodig is en op welke terreinen de gemeente nader beleid zou moeten/kunnen maken om actief te	

		werken aan het verduurzamen van de gemeente in de richting van een circulaire gemeente. Dan kan de gemeente op basis van een goed overzicht nadere keuzes maken. Een startbijeenkomst met degene die onderzoeken gaan doen is gepland begin juli. Door de coronacrisis is het wat later dan gepland.	
Havenhub Blauwe diesel (scheepvaart), LNG, waterstof	Doeksen	In het kader van verduurzaming van de scheepvaart wordt er in de haven een bunker gerealiseerd voor LNG. De locatieverkenning is zojuist gestart, er is geen planning bekend. Dit is afhankelijk van het vergunningtraject.	
Groot onderhoud RWZI Harlingen	Ronald van der Ploeg	Het groot onderhoud van de rwzi is in uitvoering en ligt op schema	
Maatregelen klimaatparaplu: zonnepanelen op RWZI Harlingen	Ronald van der Ploeg	Haalbaarheidsstudie wordt uitgevoerd. Q3 wordt een besluit genomen of er zonnepanelen worden geplaatst op het rwzi terrein Harlingen	
Realisatie Zonnepark Oostpoort	Rogier Jungen	Zonnepark is aangelegd.	
Regionale energie strategie	Kernteam RES	De regio Fryslân heeft een concept RES klaar. Hierin wordt een eerste bod aan het Rijk gedaan. In de concept RES zijn alleen de al ingeplande en vergunde initiatieven meegenomen. Medio 2021 volgt de RES 1.0. In dit traject worden de locaties onderzocht waar duurzame energie en warmte kan worden opgewekt en gebruikt. De gemeente haakt aan op basis van 'slimme volger'. De gemeente is aanwezig bij RES-vergaderingen binnen het Breed Ambtelijk Overleg en bij de relevante werksessies. Ze levert de nodige informatie aan en borgt de informatie uit de RES in haar eigen visie en beleid.	
Tiny houses; pilot nieuwe duurzame circulaire woonconcepten	Lies Siegersma	De inventarisatie van alle aspecten, inclusief bezoek aan Tiny House locatie Leeuwaren (Techum) is afgerond. Deze bevindingen worden vertaald naar een ruimtelijk ontwerp voor deze specifieke locatie, met de daarbij behorende uitgangspunten en uitgifte systeem. Dit moet daarna worden vastgesteld door het college van B&W. De verwachting is dat eind 2020 duidelijk is hoe dit woonconcept tot uitgifte komt en wat de planning voor uiteindelijke realisatie van het gehele project zal zijn.	
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Majel Kremer	Project is afgerond.	
Aanvullend traject verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Majel Kremer	Zowel de Friese musea als sportverenigingen hebben bij provincie en gemeenten aangegeven graag aan de slag te willen met energiebesparing. Voor de sportaccommodaties heeft Sport Fryslân een beproefd concept. Eind 2020 gereed	
Verduurzaming MKB	Rogier Jungen	Het project m.b.t. de verduurzaming van de MKB-bedrijven is in 2019 gestart en	

		voortgezet in 2020. In 2019 zijn wij ook aangesloten bij het project 'Fossielvrije bedrijven in NWF' vanuit de Freonen, met als doel dat 42 bedrijven daadwerkelijk maatregelen uitvoeren en liefst fossielvrij worden.	
Warmtevisie	Majel Kremer	In voorbereiding op het traject naar een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050 dienen gemeenten uiterlijk 2021 een warmtevisie op te stellen. In Harlingen is nog niet gestart met het schrijven van een warmtevisie	
Wijk van de toekomst	Majel Kremer	Met streekwerk is in 2019 een pilot gestart in 2 wijken/dorpen per gemeente om het proces te doorlopen om tot een gasloze wijk/dorp te komen. Deze pilots leveren ervaring en inzichten op die daarna toegepast kunnen worden in de hele regio. Eind 2020 zijn de pilots gereed. Het proces is echter vertraagd doordat door de coronacrisis er geen bewonersavonden gehouden kunnen worden.	
Water			
Hoogwaterbeschermingsprogramma	Willem Jan Elsacker	De primaire kering tussen Koehool en Zurich is afgetoetst en staat op de hwbp programmering om versterkt te worden. Binnen de programmatermijn wordt duidelijk wat er precies aan de kering moet gebeuren en ontwikkelen we samen het voorkeursalternatief voor de kering.	
Opknappen sas sluizen	Niels Koetsier	De voorbereiding van het groot onderhoud is gestart. Uitvoering zal naar verwachting medio 2021 starten	
Bubble barrier	Peter van der Veen	Onderzoek naar een bubble barrier in het kanaal is gestart.	
Verzilting via Tsjerk Hiddessluizen	n.v.t.	Wordt meegenomen bij aanpak Tsjerk Hiddessluizen.	
Vluchthaven (vervangen damwanden)	John Walta	Project is in uitvoering. Wordt dit jaar afgerond.	
Werlderfgoed, cultuur en landschap			
(Cultuurcentrum) Project Voorstraat 52, 54, 56	Rogier Jungen	Project is afgerond.	
Behoud en ontwikkeling Atlantik Wall (Engelse tuin)	Horatius Runia	Vanuit project N31 en omgeving wordt de stadstuin aangepakt. Het project is in uitvoering.	
Behoud en ontwikkeling binnenstad inclusief Waterfront	n.v.t.	Geen apart onderdeel. Wordt meegenomen in diverse projecten	
Behoud en ontwikkeling maritiem erfgoed en waterstaats erfgoed zoals dijken, sluizen en bruggen	Marlies van der Vegte	Geen project. Vanuit de gemeente wordt dit gemonitord.	

Fries Blauw	Rogier Jungen	Onlangs heeft uw raad besloten het bedrag, waarvoor oorspronkelijk obligaties van Fries Blauw aangekocht zouden worden, aan te wenden voor verbouw van loods 5 op de Nieuwe Willemshaven 5. Naar aanleiding van een analyse van het pand door zowel de gemeente als Fries Blauw en Carex heeft de gemeente een voorstel gemaakt om de loods geschikt te maken voor Fries Blauw. De aanpassingen komen overeen met de wensen van Fries Blauw. Er zijn vanuit Fries Blauw nog geen uitgewerkte plannen voor de huisvesting gemaakt. Er is nog geen overeenstemming bereikt over de staat van oplevering van de loods.	
Friese Interieurs	Marlies van der Vegte	Het project is met de stichting afgerond. Voor een eventueel vervolg moet nog een bestuurlijk besluit worden genomen.	
Leegstand kleine karakteristieke woningen oude stad en dorpskernen	Marlies van der Vegte	Op initiatief van particulieren hebben veel leegstand en kleinere gebouwen een andere functie gekregen.	
Restauraties monumenten en karakteristieke panden	Marlies van der Vegte	Geen project. Vanuit de gemeente wordt dit gemonitord..	
Stadsherstelfonds Hein Buismanstichting opschalen	Marlies van der Vegte	In uitvoering. Het verzoek tot vaststellen subsidie ligt bij de accountant.	

Bijlage 2 Eerdere programma wijzigingen

In het eerste jaar zijn er een aantal wijzigingen doorgevoerd in het programma. Deze wijzigingen zijn geaccordeerd in de stuurgroep van 19 oktober 2019. In onderstaande tabellen is weergegeven welke projecten afgevoerd zijn en welke toegevoegd zijn aan het programma.

ERAF

Thema	project	trekker
toerisme en recreatie	Harlingen ongeschut	gemeente
toerisme en recreatie	Sense of place	gemeente
toerisme en recreatie	Visserijdagen	gemeente
verduurzaming en energiehuishouding	Duurzaam inkopen gemeentelijke organisatie	gemeente
werelderfgoed, cultuur en landschap	Leegstand en herbestemming erfgoed	gemeente

Toelichting

De projecten zijn of afgerond, of krijgen geen vervolg binnen de gemeente of zijn een jaarlijks evenement.

Sense of place is een onderdeel van het project 'Westerzeedijk' en derhalve als los project van deze lijst gehaald.

TOEVOEGEN

Thema	project	trekker
havens, visserij en agrarische sector	Ligplaatsenbeleid	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Beweegvriendelijke omgeving	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Koopmans	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Midlum, Fontein- en Frittemastraat	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Oosterhof	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Stationslocatie	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Wijnaldum, Andreasstrjitte	gemeente
leefbaarheid, economie en werkgelegenheid	Woonvisie 2020-2030	gemeente
verduurzaming en energiehuishouding	circulaire economie	gemeente
verduurzaming en energiehuishouding	Maatregelen klimaatparaplu: zonnepanelen op RWZI Harlingen	Wetterskip
verduurzaming en energiehuishouding	Regionale energie strategie	Provincie

verduurzaming en energiehuishouding	warmtevisie	gemeente
verduurzaming en energiehuishouding	Wijk van de toekomst	gemeente

Toelichting

Er stonden geen projecten op de lijst die met de energietransitie te maken hebben. Deze zijn nu toegevoegd. Ook bleken er

meerdere woonprojecten te zijn. Voor het behouden van het overzicht zijn deze daarom toegevoegd.

Projecten 'ligplaatsenbeleid', 'woonvisie' en 'beweegvriendelijke omgeving' zijn toegevoegd omdat dit nieuwe initiatieven zijn die een meerwaarde kennen in het gezamenlijk oppakken.